

POSTANOWIENIE

Dnia 17 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z wniosku F. Sp. z o.o. w W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w W.
z udziałem zainteresowanego S. Z.
o podleganie ustawodawstwu polskiemu,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 17 czerwca 2020 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 20 grudnia 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od wnioskodawcy na rzecz organu rentowego
kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów
zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 20 grudnia 2018 r., sygn. akt III AUa (...) Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację F. Sp. z o.o. w W. od wyroku Sądu Okręgowego w W. z 8 listopada 2016 r., sygn. akt XIV U (...), którym to Sąd pierwszej instancji oddalił odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w W. z 22 kwietnia 2016 r.

Decyzją z 22 kwietnia 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w W. odmówił wszczęcia postępowania administracyjnego zakończonego prawomocną decyzją ostateczną z 11 marca 2008 r. odmawiającą wydania

zaświadczenia na formularzu E 101 w trybie art. 14 ust. 1 lit. a i art. 14 ust. 1 lit. b Rozporządzenia (...) dla pracownika F. sp. z o.o. S. Z. potwierdzającego, że w okresie od 23 grudnia 2007 r. do 31 grudnia 2008 r. podlega on polskiemu systemowi zabezpieczenia społecznego z tytułu pracy wykonywanej na terytorium innych niż Polska państw członkowskich Unii Europejskiej lub Europejskiemu Obszarowi Gospodarczego.

Odwołanie od powyższej decyzji złożyła . sp. z o.o. reprezentowana przez pełnomocnika procesowego, podnosząc, że spółka nie była wnioskodawcą w przedmiocie wyżej wymienionej decyzji. Ponadto podkreślił, że na podstawie art. 61 § 1 i 2 k.p.a. w związku z art. 123 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych postępowanie wszczyna się na żądanie strony lub z urzędu, organ może tylko ze względu na szczególnie ważny interes strony wszcząć z urzędu postępowanie także w sprawie, w której przepis prawa wymaga wniosku strony. Organ rentowy obowiązany jest uzyskać przy tym zgodę strony, której to zgody według pełnomocnika odwołującej się spółki organ rentowy nie posiadał.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie, ponieważ zaskarżona decyzja została wydana na podstawie obowiązujących przepisów prawa, które nie przewidują instytucji żądania wydania przez organ decyzji o określonej treści, w wyniku czego pisma z 30 czerwca 2015 r., 30 lipca 2015 r. i 18 sierpnia 2015 r. zostały potraktowane jak każdy inny wniosek inicjujący postępowanie w sprawie. Ponadto pełnomocnik organu rentowego wniósł o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Wyrokiem z 8 listopada 2016 r., sygn. akt XIV U (...) Sąd Okręgowy w W. oddalił odwołanie i zasądził od odwołującej się F. Sp. z o.o. w W. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w W. zwrot kosztów postępowania, pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu.

Apelację od powyższego wyroku wniosła odwołująca się, zarzucając zaskarżonemu wyrokowi, że Sąd zaakceptował wydanie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w W. decyzji z 22 kwietnia 2016 r. bez wniosku płatnika lub ubezpieczonego; ustalił niezgodnie z prawdziwym stanem treści

najistotniejszych dla rozstrzygnięcia sprawy dokumentów - pism F. Sp. z o.o. z 30 czerwca 2015 r., 30 lipca 2015 r. i 18 sierpnia 2015 r., adresowanych do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych - Centrali; naruszył art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. przez jego wadliwe zastosowanie i art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. przez jego niezastosowanie.

Sąd Apelacyjny oddalił apelację jako nieuzasadnioną.

Sąd drugiej instancji wskazał, że zarzuty apelującego i argumenty przedstawione na ich poparcie stanowią polemikę z prawidłową oceną prawną odwołania, dokonaną przez Sąd Okręgowy w odniesieniu do ustaleń faktycznych, znajdujących oparcie w dowodach przeprowadzonych w toku postępowania, w szczególności, w dokumentach złożonych do akt sprawy i zawartych w aktach rentowych. Treść tych dokumentów nie była kwestionowana przez strony. Z pism płatnika składek z 30 czerwca 2015 r., 30 lipca 2015 r. i 18 sierpnia 2015 r. wynika bezspornie, że F. sp. z o.o. wystąpiła do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z żądaniem wydania decyzji ustalającej, że status 66 pracowników wymienionych w decyzji fińskiej instytucji właściwej ds. zabezpieczenia społecznego, tj. ETK podlega rozpatrzeniu zgodnie z polskim ustawodawstwem na podstawie art. 14 ust. 2 lit. b (ii) Rozporządzenia Rady (EWG) nr (...) z 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników, osób pracujących na własny rachunek i członków ich rodzin przemieszczających się w obrębie Wspólnoty (Dz. Urz. UE nr L 149 z lipca 1971 r., s. 2 i nast. ze zm.). Niewątpliwym jest, że wszystkie trzy pisma spółki zawierały wniosek (żądanie) wydania decyzji ustalającej status pracowników wymienionych w decyzji ETK zgodnie z polskim ustawodawstwem. To, że wniosek ów był kierowany do Centrali ZUS nie ma, zdaniem Sądu Apelacyjnego - wbrew twierdzeniom apelującej, istotnego znaczenia, bowiem to oddziały ZUS, a nie Centrala wydają decyzje w przedmiocie ustalenia obowiązku ubezpieczeń społecznych. Stosownie do art. 476 § 4 pkt 1 k.p.c., organami rentowymi są oddziały Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, a nie Centrala Zakładu Ubezpieczeń Społecznych - i jej departamenty. To zatem właściwy rzeczowo i miejscowo Oddział ZUS był uprawniony do rozpoznania przedmiotowego wniosku, więc zarzut apelującego, iż w niniejszej sprawie ZUS [...] Oddział w W. wydał zaskarżoną decyzję bez stosownego wniosku i zgody stron na jej wydanie był bezzasadny.

Sąd drugiej instancji podkreślił, że spółka F. we wnioskach zawartych w pismach z 30 czerwca 2015 r., 30 lipca 2015 r. i 18 sierpnia 2018 r. zażądała wydania decyzji dotyczącej podlegania ustawodawstwu polskiemu między innymi przez S. Z. i że o to samo wnosiła już w 2008 r., wskutek czego, decyzją z dnia 11 marca 2008 r. ZUS [...] Oddział w W. odmówił wydania zaświadczenia na formularzu E 101. W trybie art. 14 ust. 1 lit. a i art. 14 ust. 2 lit. b rozporządzenia (...) dla pracownika spółki S. Z., potwierdzającego, że w okresie od 23 grudnia 2007 r. do 31 grudnia 2008 r. podlega on polskiemu systemowi zabezpieczenia społecznego z tytułu pracy wykonywanej na terytorium innych niż Polska państw członkowskich Unii Europejskiej lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Ta decyzja jest prawomocna. W obu ww. sprawach zachodziłaby, zdaniem Sądu Apelacyjnego, tożsamość podmiotowa (te same strony) i przedmiotowa (zakres rodzaju sprawy - potwierdzenie podlegania ustawodawstwu polskiemu konkretnego pracownika w tym samym okresie i miejscu pracy). Z konstrukcji art. 61a § 1 k.p.a. w związku z art. 156 § 1 pkt 3 k.p.a. wynika, że inną uzasadnioną przyczyną odmowy wszczęcia postępowania administracyjnego jest ponowne żądanie jego wszczęcia w sprawie już raz rozstrzygniętej. Trafnie zatem organ rentowy przyjął, że dopóki w obrocie prawnym funkcjonuje decyzja z 11 marca 2008 r. rozstrzygająca sprawę podlegania ustawodawstwu polskiemu przez S. Z., kolejne postępowanie dotyczące tego samego przedmiotu jest niedopuszczalne i to niezależnie od merytorycznej poprawności tej decyzji.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżył odwołujący się w całości.

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oparto na podstawie przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 (oczywista zasadność skargi kasacyjnej) k.p.c.

Strona skarżąca podniosła, że wskazane rażące uchybienia Sądów obu instancji polegające na oparciu podstawy wyrokowania na trzech dokumentach (nie stanowiących zresztą dowodu dopuszczonego zgodnie z art. 236 k.p.c.), których treść w części dotyczącej adresatów jest ewidentnie odmienna od ich rzeczywistego brzmienia i bezskuteczne wykazywanie przez F. tych uchybień w toku całego procesu prowadzą do wniosku, że skarga kasacyjna od wyroku Sądu Apelacyjnego jest oczywiście uzasadniona. Zdaniem skarżącej oczywiste

uchybie Sąd polegające na niewydaniu postanowień dowodowych oraz sprzeczności ustalenia istotnego elementu stanu faktycznego z prawdziwą treścią dokumentów, wystarczającą i konieczną do prawidłowego rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, jest przykładem oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

Organ rentowy w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o:

1. oddalenie skargi kasacyjnej wnioskodawcy w zakresie wniosków w niej wskazanych,
2. rozpoznanie skargi kasacyjnej na posiedzeniu niejawnym,
3. zasądzenie od wnioskodawczyni na rzecz organu rentowego kosztów postępowania kasacyjnego, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według nom przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna skarżącej nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie (1) występuje istotne zagadnienie prawne, (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że wnioskodawca wykazał istnienie przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) spełniona jest wówczas,

gdy zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100; z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004 nr 3, poz. 49). Musi być zatem oczywiste, że ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa, zauważalna *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, która przesądza o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu nakazującym uwzględnienie skargi (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 24 lutego 2012 r., II CSK 225/11, niepubl.; z 23 listopada 2011 r., III PK 44/11, niepubl.). Powołanie się na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje przy tym skarżącego do przedstawienia wyводу prawnego, uzasadniającego jego pogląd, że skarga jest oczywiście uzasadniona, przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274).

W pierwszej kolejności należy wskazać, że Sąd drugiej instancji nie miał obowiązku wydawać postanowienia dowodowego dotyczącego przeprowadzenia dowodu z pism wnioskodawczyni z 30 czerwca 2015 r., 30 lipca 2015 r. i 18 sierpnia 2018 r., bowiem pisma te były przedmiotem badania Sądów rozpoznających niniejszą sprawę jako część akt sprawy rozpoznawanej przez organ rentowy. Wskazać tutaj należy na treść art. 477⁹ § 2 k.p.c., który przewiduje, że organ rentowy lub wojewódzki zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności przekazuje niezwłocznie odwołanie wraz z aktami sprawy do sądu. A zatem akta sprawy przekazane przez organ rentowy podlegają badaniu ze strony sądu z urzędu, bez konieczności wydawania w tym zakresie postanowienia dowodowego.

W dalszej kolejności należy podkreślić, że Sądy *meriti* wzięły pod uwagę zastrzeżenia strony skarżącej dotyczące adresata wskazanych powyżej pism i słusznie wskazały one, że na podstawie art. 476 § 4 pkt 1 k.p.c., organami rentowymi są oddziały Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, a nie Centrala Zakładu

Ubezpieczeń Społecznych i jej departamenty. To zatem właściwy rzeczowo i miejscowo Oddział ZUS był uprawniony do rozpoznania przedmiotowego wniosku skarżącej spółki, wobec czego Centrala ZUS prawidłowo przekazała wniosek, mimo wskazania jej jako jego adresata, do właściwego oddziału ZUS. Wobec powyższego Sąd drugiej instancji nie dopuścił się rażącego naruszenia prawa, które uzasadniałoby uznanie, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów ma swoje oparcie w § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804).